

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

10. De pluralitate, quam vocant beneficiorum, sacris Ecclesiae Canonib.
interdicta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

pere, quem illa deponunt, restitui debent fructus perceptos? Dux sunt opiniones: Vna affirmat: quam Glossa, Gabriel locis citatis, & alii probauerunt, eo, quod per dolum, & fraudem Beneficia sint affecti. Altera vero negat, quam Sotus, & Nauarrus locis allegatis sequuntur; inde comprobantes, quia pœnæ & odia restringenda sint. at *de Commissa* solum decernitur, ut qui ad Parochialem Ecclesiam promouentur, cum tamen animo proponant ad Sacerdotium intra annum non ascendere, restituant fructus quos interim ex Beneficio perceperint. Ut verum fatear, mihi vtraque opinio videtur probabilis: Sed quia *in cap. Commissa* solum lex fertur ad eos, qui Parochialem Beneficium acceperint, mitius & benignius est interpretanda, ita ut in cæteris Beneficiariis locum non habeat, & restitutio fructuum quæ in eo capite faciendæ decernitur, eum solum sit iuris scripti, non diuini, aut naturalis, in aliis Beneficiis locum habet.

Sexto quæritur, An pœnæ *in ca. Commissa* irrogatæ de fructibus restituendis, soluendæ sint ante vllam Iudicis sententiam? Ratio dubitandi est, quoniam pœna lege constituta non debetur ante criminis condemnationem? Respondeo ex communi omnium sententia, eam pœnam esse soluendam, tamen si nulla criminis condemnatio sequatur. Nimirum restitutio fructuum in eo capite præcepta, non tam pœnationem habet, quam pactionis & conventionis cuiusdam contractæ inter Ecclesiam conferentem Parochialem Beneficium, & Clericum ipsam Ecclesiam accipientem. Ecclesia enim sua Beneficia potest ea lege & pacto conferre, ut is, qui accipit, hoc aut illud facere debeat: sicut quisque potest alteri sua bona, ea lege & pacto relinquere, ut certum quid faciat: quod nisi fecerit, bona restituere debeat, quia pacto & conventioni non steterit. Obijcies: scriptæ leges humanæ ius & potestatem non habent in actus mentis internos, ergo ecclesia non potest præcipere, ut qui parochialem Ecclesiam assequitur, in animo habeat intra annum fieri Sacerdos. Respondeo, hanc Ecclesiæ legem, pactionis cuiusdam rationem habere; quare sicut postuli ego tibi mea bona, ea lege & pacto donare, ut tu intra certos dies in Capitolium accendas: pari ratione potest Ecclesia suum Beneficium tibi conferre, ita tamen ut certo statuas Sacerdotium intra annum suscipere.

Septimo quæritur, An qui simplex aliquod Beneficiū accipit, stitens non viuere Clericorum, sed Laicorum more, grauius delinquat, & fructus omnes inde perceptos cogatur restituere? Respondent Sotus & Nauarrus locis ante citatis eos omnes peccare, qui Beneficia, quæcunque tandem illa sint, adipiscuntur sine vlla voluntate id muneris, & officii præstandi, quod illa postulant, ad fructus tamen perceptos restituendum minime compelli: ut si Titius Beneficium aliquod adeptus, proponat in animo primam Clericorum tonsuram nequaquam deferre, aut eorum habitu & veste non uti, aut preces horarias quotidie non recitare, aut in Ecclesia, cuius est Beneficium, nec per se, nec per alium deferuire, aut Ordinem quem beneficium requirit, non capessere. Alii tamen volunt, eos & lethalis peccati reos esse, & fructus restituere debere perceptos. Vtra opinio sit verior, ex iis, quæ ante iam dixi, perspici potest.

Octauo quæritur, An qui obtinent simplicia Beneficia auctoritate suorum Episcoporum, compelli queant ad sacrum ordinem capellendum? Respondet Nauarrus, non posse, nisi id Ecclesiæ, vel necessitas, vel utilitas requirat. Abbas tamen censet adigi posse Episcoporum auctoritate, Canonicos ad suscipiendum saltem Subdiaconatum; quia *in Clem. V. ii, qui, de etat. & qual. statuitur, ut qui in Cathedralibus, vel Collegiatis, secularibus, vel regularibus Ecclesiis, diuinis mancipantur officis, vocem in Capitulo non habeant, etiam si hoc sibi ab aliis concedatur, nisi saltem in Subdiaconatus ordine fuerint constituti.* Sic ibi. Ergo cum Ecclesiæ cathedrales, & collegiales, suorum Canonicorum consiliis & suffragiis indigere videantur; sit, ut Episcopus

eis possit præcipere, ut saltem Subdiaconi fiant, ne eorum consilio, & opera ipsæ Ecclesiæ destituantur. Sed certe Panormitanus non satis firme concludit, ob id Canonicos cogi posse Subdiaconatum suscipere, nisi aliqui urgeat Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet.

Nono quæritur, An qui promouentur ad Beneficia, compelli queant auctoritate Episcoporum, ut iureiurando promittant se in Ecclesiis, quorum Beneficia accipiunt, perpetuo commoraturus, aut ea Beneficia citra ipsorum, vel successorum assensum non dimissuros, vel cum aliis non permutaturos, vel aliorum gratia non deposituros? Respondeo, dubitari non posse, quin aliqui hac in parte Beneficiis abutantur, dum Beneficia accipiunt, ut ea statim alterius gratia dimittant, seruatæ sibi per Roman. Pontif. auctoritatem certa fructuum pensio, vel ut cum aliis pinguioribus Beneficiis permittant. Ex quo factum est, ut Antistes soleant, cum Beneficia in Clericos conferunt, ab eis iusiurandum exigere, quo polliceantur se absque eorum consensu Beneficia non dimissuros: quod quidem iusiurandum non solum licitum, & honestum, sed etiam maxime iustum est: præsertim quando Beneficium curam animarum habet, vel requirit, ut Beneficiarius in Ecclesia assidue commoretur, & resideat. Neque enim simpliciter Clericus iure compellitur, sed ea conditione, ut si velit Beneficium habere, iuret se id facturum: sin minus, cedat Beneficio, iure enim Ecclesia conferat sua bona, eo pacto & conditione, ut qui accipere voluit, id præstet, ac iurent: præsertim cum damno afficiantur Ecclesiæ, ex eo quod libere à Beneficiariis dimittuntur. Deinde, quia id iurare beneficiarius cogitur, quod beneficium iure communi requirit. Nam *in ca. Sanctorum, dist. 70.* dicitur: *Et in qua Ecclesia quilibet intulatus est, in ea perpetuo perseueret.* Nec tamen inde fit, ut si lapsu temporis iustæ subint cause dimittendi Beneficium, iusiurandum seruat Clericus cogatur: neque enim iusiurandum cum caritate, aut cum iustitia pugnat, & in iusiurando generales conditiones tacite continentur: videlicet si res eundem statum retineat, si salutis & vite res non obstat. Si maioris alicuius boni ratio, quid diuersum, aut etiam contrarium non postulet. *Glossa communi consensu recepta.*

C A P. X.

De pluralitate quam vocant Beneficiorum, sacris Ecclesiæ Canonibus interdictis.

Sciendum est, eum, qui certum aliquod Beneficium obtinet, aliud habere simul non posse: habens enim certum vnum Beneficium, iure ipso indignus est ad alterum obtinendum, *ca. Cum adeo, de rescript. c. Super inordinata, de Præben. c. Conquerente, de Cleric. non rescript. & Glossa in ca. Super inordinata, de Præben. communi consensu approbata.* Proinde inter impedimenta Canonica, quibus aliquis Beneficium capax non est, vnum illud censetur, cum quis videlicet Beneficium vnum adeptus sit. Atque ob eam causam agendum mihi hoc loco est de pluralitate Beneficiorum, quam passim Canones detestantur, & damnant. De hac agit Rebuffus *in praxi Beneficiorum par. 2. tit. de dispensat. ad plura Beneficia.* Extat tractatus Ioan. Lignani de pluralitate Beneficiorum. Et Alphonsus Hojeda Hispanus, edidit tractatum de Beneficiorum incompatibilitate.

Primo quæritur, An inter Beneficia aliqua sint talia quæ iure sociabilia, hoc est, compatibilia, ut vocant, non censentur: alia vero insociabilia, id est, incompatibilia habeantur? Ratio dubitandi est, quia iura videntur prohibere generatim, quo minus quis plura Beneficia simul habeat: ergo non sunt aliqua certa, de quibus dici queat ea esse compatibilia, ita ut simul haberi iure ipso possint. Hanc questionem proposuit Glossa *in cap. Gratia, de rescript. in Sexto, versio. de iure reueri: & Abb. in cap. Cum iam dudum, de præben. n. 6. & in cap. Extirpania, de Præben. in resp. & Qui verb. nu. 27. & seqq.*

Dubi-

Dubitari non potest, quin ius aliqua Beneficia incompatibilia esse dicat, quæ simul nequeant iure possideri: nam in *e. Gratia, de rescript. in sexto*, sic habetur; [Vtrumque tamen si talia sint Beneficia, quæ simul nequeant de iure teneri.] Et *Clem. Gratia, de rescript.* sic est: *Aliud Beneficium pacifico assiquaris, quod simili de iure cum dignitate, vel Beneficio virtute dicta gratia tibi debito retinere non posses.* Et in Concilio Trident. *Sess. 7. cap. 4.* De reformat. *Quicumque de cetero plura curata, aut alias incompatibilia Beneficia Ecclesiastica recipere, ac simul retinere presumpserit.* Et reliqua. Ergo Concilium vt certum ponit, aliqua esse Beneficia iure sociabilia, siue compatibilia, alia incompatibilia, siue insociabilia. Et cetera compatibilia Beneficia dicuntur, quæ vel iure communi, vel saltem consuetudine simul haberi queunt: incompatibilia vero, quæ nec iure, nec consuetudine simul quis habere potest, vt ex dicendis patet.

Ea igitur Beneficia simul haberi iure nequeunt, quæ non solum iure communi, sed etiam consuetudine, statuto, aut fundatione requirunt, vt Beneficium in suis Ecclesiis commoretur, atque resideant: quare ratione huius oneris, muneris, & officii, Beneficia in iure incompatibilia appellantur, ita vt incompatibilia sint, quia assiduam in Ecclesia Beneficium præsentiam requirunt. Tales sunt omnes parochiales ecclesiæ, & alia Beneficia, quæ curam animarum in foro contentioso habent, *cap. Quia in tantum, de præb. cap. Gratia, de rescript. in sexto. Clem. Gratia, de rescript.* Omnia item Beneficia, quæ officia, personatus, & dignitates vocantur, *cap. Quia nonnulli, de Cleri. non resid.* Canonici utidem, & Portiones in Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis, secularibus, vel Regularibus, *e. Quia nonnulli citato.*

Ac vt singula numeremus, talia Beneficia sunt duæ Ecclesiæ Cathedralis Metropolitanæ, Patriarchales, Parochiales, Dignitates, Officia, Personatus, Abbatæ, Prioratus, Præposituræ, Decanatus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, & cætera omnia Beneficia, quæ dignitatem, vel curam animarum habent. Vnde Vicarius perpetuus in duabus simul Ecclesiis esse non potest, *Clem. 1. de offic. Vicarii.* Item, duo Canonici, vel duæ Portiones in ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, beneficia incompatibilia iure censentur, vt de eorum singulis inferius dicam. Cætera simplicia, & inferiora beneficia compatibilia iure esse dicuntur: duo enim huiusmodi simplicia (vt postea dicam) simul haberi queunt, & vnum itidem simplex cum alio, quod beneficiarium residentem etiam iure communi, & consuetudine, & statuto requirit.

Animaduertendum est, nonnulla beneficia simpliciter dici incompatibilia, cuiusmodi sunt proxime ante commemorata: alia vero incompatibilia ex conditione nimirum sub eodem texto: hoc est, beneficia, quæ simul in eadem ecclesia haberi nequeunt, *e. literas, de concess. præb. Glos. fauibilem, & in Clem. Gratia, de rescript.* Item incompatibilia in Monacho, vel Religioso viro, quia simul plura habere non potest, *cap. Cum singula, de præb. in sexto, cap. 1. dist. 89.*

Obiicias ex *cap. Sanctorum dist. 70. & ca. Clericus 21. questione prima, cap. singula, dist. 81. e. Episcopi, distinctione 80. cap. Quia in tantum, de præb. cap. Quia nulli, de Cleri. non resid. Extravaganti. Execrabilis, de præb. Ioan. 22.* quibus in omnibus locis dicitur, duo, aut plura beneficia iure communi incompatibilia. Item, ex *cap. Cum ad hoc, cap. Conquirentes, cap. Inter quatuor, de Cleri. non residens.* colligitur omne Beneficium requirere, vt Beneficiarius in sua Ecclesia commoretur, & resideat: Omne igitur beneficium iure communi assiduam Beneficium præsentiam postulat: ac proinde vnum beneficium, cum alio iure communi simul possideri non potest.

Quidam his argumentis conuicti, sentiunt omnia beneficia, quamuis simplicia, esse iure communi incompatibilia: ac consuetudine esse inductum, vt simplicia, & minor beneficia simul haberi queant. Probabilis est sententia, si intelligatur eo sensu, quem inferius explicabo.

Alii respondent, beneficia dupliciter dici incompatibilia: Primo quidem modo, quia vnum iure vacat per ademptionem alterius, vt sunt dignitates, personatus, officia, beneficia Parochialia, aut curæ animarum coniuncta, *cap. de multa, de præb.* Et hæc dicuntur iure incompatibilia: Item, & ea, quorum vnum deponitur, siue dimittitur sententia Iudicis, seu officio superioris, quia alterum obtinetur, vt sunt Canonici, vel Portiones in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, & alia, quæ beneficiarii præsentiam exigunt, quamuis nec dignitatem, nec curam animarum habeant: atque hæc quoque incompatibilia iure censentur. Secundo modo incompatibilia sunt, quæ tuta conscientia simul haberi nequeunt, sine legitima superioris auctoritate, & debita, ac rationabili causa, facta iuris relaxatione. Huius generis sunt duo beneficia simplicia, quæ continuam beneficiarii præsentiam non postulant, sed alterum vitæ Clerici sufficit: hæc dicuntur iure compatibilia, quamuis sine peccato simul haberi nequeant. Sic docent *Robuff. in Praxi parte secunda, tit. de dispensat. ad plura, in Glos. in verbo, incompatibilia num. 7. Cardinal. in cap. Gratia, de rescript. in sexto.* Hæc item est valde probabilis opinio. *Glos. in eod. cap. Gratia, de rescript. in sexto,* bifariam respondet: Vno modo ex sententia Innocentii in *cap. Dudum, de præb.* plura beneficia, quæ curam animarum habent, vel quæ sunt dignitate, vel personatu, vel officio prædita, vel quæ sunt Canonici, & Portiones, vel sub eodem texto, & cætera beneficia, quæ non solum iure communi, sed etiam consuetudine, vel statuto, vel fundatione postulant, vt beneficiarii resideant, simul haberi iure non posse, ac proinde hæc beneficia iure dici incompatibilia: cætera vero simplicia, & minora beneficia, quæ iure communi, vel consuetudine, vel statuto, vel fundatione præceptum residendi non continent, simul posse obtineri, ac proinde iure compatibilia vocari.

Altero modo respondet *Glos. ex sententia Goffredi:* iure quidem communi, duo beneficia quamuis simplicia haberi simul non posse, ac vero simplicia beneficia hoc differre à cæteris, quibus inest cura animarum, dignitas, vel personatus, vel officium, vel quæ sunt Canonici, vel Portiones in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis: vel quæ sub eodem texto continentur, quod hæc siue pingues redditus habeant, siue tennes, & modicos, simul haberi iure nequeunt: sed illa, si modica sint, & exigua, ita vt non sufficiant ad Clericam honeste, & commode sustentandum, possunt simul plura iure communi possideri: si vero sufficiant ad vitam clerici transigendam, minime. Ac proinde beneficia simplicia non esse incompatibilia, quia quando modica sunt, & exigua, quæ vitæ clerici satis non sint, simul obtineri iure queunt, quando vero sufficiunt, non item.

Quæres, cur cætera quoque beneficia, videlicet, quibus cura animarum subest, vel quæ dignitatem habent, vel personatum, vel officium, vel quæ sunt Canonici, & Portiones, vel quæ in eadem ecclesia sira sunt, & quando modicos prouentus reddunt, ita vt vitæ clerici non sufficiant, iure & consuetudine simul haberi nequeant? Respondeo, quia sacri canones, decreta & responsa Pontificum nunquam permiserunt, vt huiusmodi Beneficium à suis ecclesiis abessent, cum sint illis beneficia collata, vt in suis ecclesiis perpetuo commoretur atque inderent: & idcirco licet modicos, & paruos redditus habeant, residere in sua ecclesia, & inderere debent, & victum sibi aliunde industria vel arte conquirere: vt habetur *cap. Clericus vitium, distinctione 91. & capitulo primo, 21. questione prima,* sibi enim quisque imputet, quod ecclesiæ alioqui pauperi sese sponte obligauerit, sicut maritus, qui inopem duxit uxorem, ex cuius dote sustentari commode nequit. At vero cæteri beneficiarii simplices & minores, à lege & præcepto residendi liberantur, cum beneficia modica sunt, ac proinde iure duo simul retinere queunt, eo quod eorum vitæ, alterutrum non sufficiat, & residendi le-

gem vsu & consuetudine non afferunt: & ita ipso iure communi sunt compatibilia.

Secundo quaeritur, An iure communi damnetur pluralitas quoramlibet beneficiorum, siue simplicia sint, siue secus? Teste Innocentio in cap. Cum iam dudum, de praebeatis. Quia iure consensit iure communi non esse interdictum, quoniam in cap. de multa, de praebeatis, solum statuitur, ne quis habeat plures dignitates, personatus, officia, aut beneficia curam animarum habentia: de ceteris beneficiis nihil constituitur. Sed contra hoc facit, quod habetur in cap. Sanctorum, distinct. 80. neminem in duabus ecclesiis instituendum. Alii dixerunt, non vetuisse ius commune, quo minus duo beneficia simul habeantur, sed quo minus plura, quam duo. Innocentius ipse in cap. In dudum, de praebeatis, in cap. Dudum, de elect. censet iure communi beneficiorum pluralitatem, quando simplicia sunt, quae assiduam Beneficentiam praesentiam non requirunt, non damari, nisi ratione ambitiose cupiditatis: & Canones, & Iura, quibus praecipitur, ne quis in duabus Ecclesiis titulum habeat beneficiorum, interpretatur: ne quis scilicet duarum ecclesiarum Beneficiarius nominetur: quoniam quisque ab Episcopo vnus ecclesiae ordinis suscipit, & eius ecclesiae, cuius episcopo subiicitur, Clericus habetur: nihilominus tamen post ordines ab vno episcopo iure, & titulo vnus ecclesiae preceptos potest beneficium in alia Ecclesia, & in alterius etiam episcopi ditione retinere. Hanc sententiam sequi videtur Glossa in c. Dudum, de elect. in verbo Intitulata de praebeatis. & in cap. Gratia, de rescript. in sexto, ita dicit: Hanc sententiam completur generalis consuetudo, quam Papa fecit, & voluit. Sic etiam sentit Ioan. Andreas quem citat, & sequitur Lopus in allegat. 116. & 117. & Calderin. in consil. 2. quod incipit: An si Papa, nu. 1. de praebeatis. Gemin. cap. 1. nu. 13. de consuetud. in 6. Francus in cap. Gratia, de rescript. in 6. Lambertinus in tract. de iure patrona. prima part. lib. 2. Consuetudo generalis, inquit Abbas in cap. Dudum, de elect. est, ut quis habeat plura beneficia simplicia. Cardinalis in cap. Gratia, de rescript. num. 12. in 6. fatetur: Iure communi antiquo beneficiorum pluralitatem damari, & Canones veteres prohibere, quod minus quis duo beneficia simplicia simul obtineat, quando vnus vnus sufficit: at consuetudine eos Canones esse abrogatos, & licere Clerico duo beneficia simplicia possidere, etiam si vnus illorum sufficiat ad eum honeste, & commode sustentandum.

Altera sententia est, Iure communi nequaquam Clerico licere duo, aut plura beneficia simul obtinere etiam simplicia, & quae assiduam Beneficentiam praesentiam non postulant, quando vnus beneficium illorum sufficit ad Clericum honeste, & commode sustentandum. Sic Glossa in capitulo Dudum, de electione in verbo Retinere, & hanc sententiam late defendit Panormitanus in cap. Extirpanda, §. Qui vero de praebeatis. numero trigesimo quarto, & sequentibus. Sic etiam sentit Hostiensis in cap. super inordinata, de praebeatis. Fuit haec sententia Goffredi Doctoris antiqui, ut testatur Ioan. Andr. in cap. Quia nonnulli, de Cleric. non resident est etiam Ioan. Lignani in tractat. de plurali beneficio. num. 7. & sequentibus. Sic etiam sentit Silvester, beneficium 4. n. 2. & meo iudicio videtur esse verior, aut saltem tutior. Nam in cap. Sanctorum, dist. 80. dicitur: In qua ecclesia quilibet intulatus est, in ea perpetuo perseveret. Omnino autem in duabus aliquem intulatus non liceat, sed vnusquisque in qua intulatus est, in ea Canonicus habeatur, & capit. Clericus 21. quaest. 1. Clericus ab instanti tempore non commouetur in duabus Ecclesiis, cap. Clericum, eadem causa, & quaestione Clericum in duarum Ecclesiarum ciuitatum conscribi non oportet, cap. Ecclesias 14. quaest. 1. Ecclesias singulas singulis Presbyteris dedimus, cap. Singula distinct. 89. Singula Ecclesiastica iuris officia, singulis quibusque personis sigillatim committi iubemus, cap. episcopi distinct. 80. habetur: singuli Presbyteri per singulos titulos conscriuantur. Idem constat ex cap. Quia in tantum, de praebeatis. & cap. Quia nonnulli, de Cleric. non resident.

Ceterum haec iura, primae sententiae Auctores inquirunt, consuetudo abrogauit in beneficiis simplicibus &

inferioribus, quae simul haberi queunt, quando Beneficentiam praesentiam non postulant. Et consuetudo in ceteris beneficiis maioribus ius commune non aboleuit, cuius modi sunt, quibus inest cura animarum, vel quae dignitatem ac personatum habent, vel qui Canonicatus, vel Portiones in ecclesiis Cathedralibus, vel Collegialibus vocantur: haec enim simul obtineri non possunt: eo quod Beneficiarius in sua ecclesia commorari & residere perpetuo debeat: nec vquam ius permittit, ut qui haec beneficia obtinuit, ablit ab ecclesia. Mibi secunda sententia magis probatur, quamuis consuetudo excusationem det, si duo beneficia simplicia, quis simul habeat: non impedit, quo minus dicamus e iure communi simul posse haberi non posse.

Tertio quaeritur, An quando vnus ex beneficiis simplicibus & inferioribus ad vitam Clerici non sufficit, possit cum altero haberi ab eoque villa Romani Pontificis vel episcopi indulgentia? Ratio dubitandi est, quod in cap. si Proponente, de rescript. aperte statuitur: Si imperator rescriptum Pontificum ad beneficium aliquid obtinendum proposuerit se nullum beneficium adeptum, cum tamen haberet vnus quamuis exiguum, creditur rescriptum per fraudem obtinuisse. Et proinde nullius esse momenti. Et in cap. si Motu proprio de praebeatis in 6. clare decernitur: Quaecumque beneficium habeat impetrans a Rom. Pontif. rescriptum ad beneficium aliud consequendum, nisi de illo, quod habet, quamuis minime mentionem fecerit, subreptitias literas obtinuisse eo ipso videtur, & cap. non potest de praebeatis in sexto: Non potest dispensatio super pluralitate beneficiorum concessa impetranti prodesse, qui aliquid quantumcumque modicum beneficium subicit in eadem.

Ex altera parte videtur hoc non obesse, quia modica non solent nocere. Nam in cap. Esit quaestiones de Simonia. & cap. Iudices 1. quaest. 1. res modica Simoniae habentem non maculat. Item cap. Bona rei, 12. quaest. 2. Damnum exiguum facile toleratur, cap. Terrulas 12. quaest. 11. Modica potest episcopus alienare. Et l. scio ff. de restitutio in integrum. Pro modico restituito non datur, nec pro modico datur actio de dolo, l. Si oleum ff. de dolo. & l. 1. ff. de ventre inficiendo: Modicum si omitteretur, non nocet. l. si quis conduxerit, & l. Habitatores ff. Locati. omne modicum siue auget, siue diminuat, non potest abiectioni haberi debet. Respondeo, in iis, in quibus Canones, vel leges & iura constituunt, modicum pro non abiectione habendum, nihil nocere si taceatur: at vero quando expressim decernunt, de modico fieri mentionem debere, eius est mentio facienda. Ac propterea cum litterae Apostolicae a Romano Pontifice impetrantur ad beneficium consequendum, si is qui impetrat, modicum beneficium habeat, eius debet facere mentionem, quoniam sic Pontifices constituerunt in cap. si proponente, & cap. si Motu proprio citatis.

At veto in eodem capitulo, si Motu proprio, decernit Pontifex in hunc modum: Si motu proprio alieni beneficium aliquid obtinenti conseruatus aliud de illo non facta mentione, non ob hoc gratiam huiusmodi, quae de mera liberalitate processit, inualidam volumus reputari. Secus si ad petitionem illius, vel alterius pro eodem oblatam, gratiam huiusmodi faciamus: tunc enim quantumcumque modicum beneficium capiasur, in eo ipsam, veluti subreptitiam, vires nolumus obtinere. Haec ibi.

His positus ad quaestionem propositam respondeo. Quaecumque beneficium simplex tale non est, ut Beneficiarius in Ecclesia residere consuetudine & statuto non debeat, si vitae Clerici non sufficiat simul cum alio, dummodo vtrumque assiduam Beneficentiam praesentiam non possit, haberi potest, sine vlla alia Iuris relaxatione: quoniam vt nuper adinoui, quamuis ius commune horum beneficiorum pluralitatem vetet, iure tamen ipso, aut saltem recepta generatim consuetudine introductum est, ut duo huiusmodi beneficia haberi simul queant.

Si oblicias, non solum ius Canonicum, sed etiam naturale prohibet, quo minus quis duo simul beneficia habeat: ergo consuetudo non potest derogare iuri naturali, tametsi iuri Canonico detoget. Respondeo, quando vnus

ius naturale vetat, ne alterum simul in eum conferatur, ut dicam inferius: at quando non sufficit iure naturali non censetur beneficium, eo quod modicum pro nihilo habeatur, quamvis iure Canonico quodlibet beneficium etiam tenuis & exiguum pro beneficio habeatur: vnde conueniunt in hac parte iuri Canonico, non naturali derogat. Quare Concil. Trid. sess. 24. cap. 17. de reformat. statuit, ut in futurum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem si ad vitam eius, cui conferatur honeste sustentandum non sufficit: licet nihilominus aliud simplex beneficium, dummodo verumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Sic ibi.

Arcaem Romani Pontifices voluerunt, ut haberetur in cap. Proponens, & cap. Si motu proprio, cap. Non potest, supra citatis, ut is qui beneficium simplex, quamvis modicum obtinet, cum libellum supplicem Pontifici offert, in quo petit rescriptum ad aliud beneficium assequendum, de beneficio modico, quod habet, mentionem faciat.

Si secundo quaeras, An si Clericus rescriptum à Romano Pontifice ad beneficium consequendum, dixerit se esse pauperem, non tamen expresserit beneficium modicum, quod habet, dolose rescriptum impetrasse videatur? Respondeo, cum Glossa in cap. Si proponens, rescriptum dolose impetratum intelligi, quia in eo ea Pontifex expressim aut fieri mentionem oportere de beneficio modico, quod quis habet.

Quaeres tertio, An idem iuris sit de eo, qui tacet, quod de eo, qui mentiendo negat se vllum habere beneficium? Respondeo, cum Glossa in cap. Si proponens, idem plane iuris esse: quamvis quidam, ut Glossa testatur, id negant, afferentes, eum qui mentitur, fraudulenter litteras impetrat, tacentem vero minime. Ceterum, quia iura nihil distinguunt, nec nos distinguere debemus.

Quarto quaerat quis, An eadem ratio sit de eo, qui per ignorantiam vel obliuionem, & de eo, qui ex industria, & per dolum tacet? Respondeo, cum Glossa ibidem, eandem esse rationem: quamvis Goffredus, & alij oppositum sentierint, nam, ut recte Glossa notauit, iura in vniuersum statuerunt, eum qui tacet, dolosum ac fraudulentum haberi.

Quaeres quinto, An si Romanus Pontifex alicui beneficium concedat motu proprio, non facta mentione de beneficio quae ante obtinebat, tanta & firma habeatur humilissimi adeptio? Ioannes Monachus, ut ait Glossa ibidem, sensu irritam esse: secus vero de eo iudicandum, cui Pontifex Motu proprio beneficium confert, vnum tantum habente: eo quod nimiam beneficiorum multitudinem Canones execrantur. Sed oppositum, ait Glossa, est constitutum in Clem. Si Romanus, de praeb. vbi sic habetur.

Si Romanus Pontifex de beneficio alicui Motu proprio provideat, de beneficio quae obtinet, non habita mentione: provisionem seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus qualiacumque fuerint beneficia, dignitates aut personatus cum cura, vel sine cura, & in numero quantumcumque habebat, cum sibi provisio facta fuit. Hæc eo loco.

Sed animaduertendum est, ex Glossa, litteras huiusmodi Pontificis debere expressim continere verba significantia Motum proprium, quibus solet Pontifex uti nempe: Nos Motu proprio: & ex certa scientia, & quæ deinde sequuntur. Item, hæc verba: Motu proprio, non faciunt competentem beneficiorum eum, qui alioqui beneficia vnum vel plura obtinebat contra Canones, & iura absque vlla relaxatione Canonum: veluti, si Titus, spurius, vel legitimam ætatem, vel debita litteratura non prædius beneficium obtinebat absque vlla Principis indulgentia, non propter ea sit capax illius, quia Pontificum rescriptum Motu proprio obtinet, ad aliud beneficium consequendum: hæc enim verba Motu proprio, vltra ipsius Pontificis animum, & voluntatem non tribuunt facultatem aut Canonis relaxationem.

Quarto quaeritur, An si ab Archiepiscopo, Episcopo, Abbate, Archidiacono, vel alio quolibet Ordinario, cuius

sit beneficium conferre, Titius beneficium impetrat nulla facta mentione prioris beneficii modici, & tenuis, quod habebat impetratio subreptitia censetur? Archidiaconus, in cap. vlt. de officio Legati in sexto, affirmat esse subreptitiam. Ceterum oppositum constat ex vltimis verbis Clementinae, Et si ab Apostolica, de officio Iudicis ordinarij, vbi dicitur: In alijs tamen quibuslibet collationem beneficiorum habentibus hoc volumus obseruari. Et idem iuris est, si quis beneficium impetrat ab ijs, quibus ius & potestatem conferendi Ordinarius delegauit, ut ait Glossa ibidem.

Hoc autem totum, quod in ea Clementina deest, locum habet, quando secundum beneficium est cum primo alioqui iure compatibile, & quando quis primum iura conscientia possidet: alioqui enim adeptio secundi, nullus est momenti, ut habetur cap. Ordinarij, de officio Iudicis ordinarij, vbi sic est: Aliiter autem de personatibus, dignitatibus & beneficijs talibus facta collatio, nullius penitus sit momenti. Sic ibi. Tunc enim, quod si non subsistit: non quia prioris facta mentio non fit, sed quia secundum cum primo sociabile, & compatibile non est, ut ibidem Glossa annotauit.

Quinto quaeritur, An si Titius impetrat beneficium à Cardinali Legato Romani Pontificis, nulla facta mentione prioris, quod obtinebat, impetratio subreptitia habeatur? Respondeo, subreptitiam esse, cap. vlt. de officio Legati in 6. vbi dicitur: Collatio beneficij per Legatum, iudis Apostolica tibi facta, nullius momenti existit, si in ea non fuerit habita mentio de alio beneficio, quod primitus obtinebat. Idem reperitur in Clem. Et si Apostolica, de officio Ordinarij. Quaeres, An fieri mentio debeat primi beneficii, quod quis habet, etiam si modicum sit? Respondeo debere, sic Archidiaconus, & ceteri in eod. c. vlt.

Sexto quaeritur, An si legatus proprio Motu, & hoc expresse in ipsis litteris concessionis, Titio beneficium vnum habenti, secundum conferat nulla facta mentione prioris: gratia concessa subsistat? Dux sunt opiniones, Prima negat, collatum beneficium vllius momenti esse. Sic Archidiaconus, Paulus, Ioannes Monachus, Lapus & alij in cap. vlt. de off. Legati in sexto. eo quod vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus.

Sed ius generatim constituit in eo capite impetrationem beneficii per Legatum collati, & concessi non valere, nec distinguit sine Motu proprio beneficium collatum, an precibus petentium. Deinde, quia in c. Si Motu proprio, de praeb. in 6. vt speciale Romani Pontificis privilegium statuitur, ut impetratio beneficii motu proprio ipsius collati valeat, etiam nulla primi beneficii mentione facta: ergo secus est de impetratione beneficii per Legatum concessi.

Secunda opinio affirmat, beneficii adeptionem esse ratam & firmam. Sic Ioannes Andreas, Ancharianus, Cardinalis, Imola, Bonifacius in Clem. Et si ab Apostolica, de officio Ordinarij. Sic etiam Geminianus & Francus c. vlt. de officio Legati in sexto: Et hæc sententia est verior: ius enim capite illo collationem, quam vocat per Legatum factam, irritam esse voluit vitio impetrantis, qui primum beneficium tacuit, non autem culpa, vel vitio Legati, qui contulit.

Septimo quaeritur, An quando beneficium simplex, quod Beneficiarij presentiam non requirit, Clerico honeste sustentando sufficit, possit cum alio simul haberi sine vlla Romani Pontificis indulgentia, quæ dispensatio dicitur? Solutio huius quaestionis constat ex responsione ad secundam quaestionem. Nam si pluralitas huiusmodi beneficiorum iure communi & naturali permittitur, nulla esset opus iuris relaxatione: at quia iure communi interdicta est, & iure naturali damnata, eget. Respondeo itaque non posse simul haberi absque iuris debita relaxatione: quod videtur colligi ex Concilio Tridentino, sessione 24. capite decimo sexto de reformat. Concedit enim, ut si vnum non sufficiat, possit alterum conferri: ergo à contrario sensu, si vnum fuisse, alterum simul

haberi

haberi non potest. Atque hoc quidem ante Concilium Tridentinum, Canones & iura ipsa sancierant, nam *c. Irani, de proben. in 6.* dicitur: *Is, cui conceditur auctoritate Apostolica, ut possit uni personae idoneae providere in sua vel alia Ecclesia, alicui aliud beneficium sufficiens obtinere, providere non potest, nisi primo ille beneficium, quod obtinet, omnino dimittat.* & *cap. Postulasti, de referi.* ait Pontifex: *Pro habente beneficio sufficiens subsidium, ex certa scientia super obtinendo alio beneficio, de laici non scribimus, quin faciamus de primo in nostris litteris mentionem.* Idem etiam constat ex *ca. Cum ad eo, de refer. c. Cum tenemur, de proben.* cum dicitur: *Si mandatum nostrum pro alicuius provisione receperit, qui aliud beneficium habeat, quo valeat commode sustentari, nisi forte in litteris ipsis de hoc mentio habeatur: aut si non potes sine scandaloprovindere, aequanimiter sustinemus, si pro eo mandatum nostrum nondum duxerit exequendum.* Sicubi.

Octavo quaeritur, Quod beneficium censeatur vitæ Clerici sustentandæ sufficiens? Hanc quaestionem posuit Glossa in *ca. Clericus, c. ca. Clericum 21. q. 1. c. Conquerente de Clericis non residen. in verb. Sufficiens.* sed eam optime non dissolvit in *cap. Cum a deo, de refer. eodem verbo.* dicens, illud beneficium sufficere Clerico sustentando, quod ipsi, & suis sufficit, *cap. student. dist. 50. ad finem.* Ita tamen, ut ex beneficii fructibus possit hospites, aduenas, & peregrinos hospitio excipere, & Episcopalia iura persolvere, *cap. de Monachis, de prob. c. ca. Sicut, de supplen. neglig. Pralatorum.* Item haberi debet ratio nobilitatis. nam ut dicitur in *c. Non cogatur, dist. 41. Divites non sunt cogendi pauperum cibis vesci: sed utantur consuetudine infirmis arde sua, si consuetudinem mutant, egrotant. si utantur superfluis, dent tamen inopibus necessaria: si utantur preciosis, dent pauperibus vilia.* Habenda est præterea ratio scientiæ & litteraturæ: nam in *c. De multa, de prob. dist. 24. q. 13.* sublimis, & litteratos homines honorandos. Habetur quoque ratio dignitatis. *l. 1. §. In honorariis, ff. de varijs c. extraordinarijs cognitionibus, c. l. Sed c. si quis, §. 1. ff. De visus fructu.*

Nono quaeritur Speciatim, quod beneficium cuius Clerico ad vitam sufficiens censeatur? Hanc quaestionem cursum tractavit Maior. in *4. dist. 24. q. 18.* & fufius explicuit Navar. *tract. de oratione, Miscellanea 16. tit. 7.* Quidam affirmant, Parisijs anno fal. 1218. Theologos pariter & Iurifconsultos in vnum contemisse, quorum iudicio statum est, beneficium reddens annuus quadraginta quinque aureos, ad vitam Clerici sufficere. Fortassis tunc huiusmodi proventus satis erat, quamvis nunc non item. In Concilio Trid. *sess. 21. c. 11.* constitutum est, ne quis ad sacrum Ordinem promoveatur iure & ratione beneficii, nisi illi ad vitam honestum sufficiat. At *sess. 24. c. 13.* statuit, ne Cathedralis Ecclesiæ, quarum redditus summam mille aureorum, & Parochiales, quarum proventus summam centum aureorum non superant, pensionibus onerentur.

Navarrus loco citato sic beneficia taxat: *Si Beneficiarius sit infirma sortis: sufficit ei beneficium, ex quo se, & vnum famulum, coquum, & equum sustentare queat, & domicilium ad habitandum necessarium conducere. Si sit bona litteratura, præsertim Doctor, vel Licentiatas: sufficit ei beneficium, ex quo alat se, & duos famulos, & coquum, & equum pro more patriæ. Si Beneficiarius sit nobilior, satis est beneficium, ex quo alat se, & tres quatuorve famulos, & equos duos, & domicilium conducatur.* Et ita iudicat de cæteris dignioribus beneficijs. Maior vero, loco citato, Episcopo sufficere dicit: si ex suæ Ecclesiæ fructibus duodecim aut quatuordecim famulos sustentare queat.

Si quaeras, quot equos possit Episcopus habere, & alere: Profecto, tota hæc res arbitrio prudentis & boni viri definienda est, habendaque ratio loci, temporis, personæ, Ecclesiæ, & aliarum circumstantiarum. Personæ quidem, si nobili illustriue genere sit, si eximie litteraturæ: si firmæ item sit vel inbecillæ valetudinis: si in Reipublicam Christianam multa beneficia contulerit: Ecclesiæ vero, ut si beneficium sit in celebri, insigni, & illustri Ecclesia constitutum: loci, veluti si in vrbe, vel

oppido insigni, vel in castris, pagis, aut villis, in Regione, vel Provincia vbi penuria est annonæ, & aliorum quæ sunt vitæ necessaria. Consideranda item est ipsius beneficii qualitas atque conditio. Victus etiam nomine intelligitur omne id, quo Beneficiarius eger ad se, & familiam suam honeste sustentandam; cuiusmodi sunt cibus, vestitus, habitatio, & ea etiam quæ ad morbos curandos sunt necessaria.

Familiæ appellatione veniunt famuli, parentes, fratres & sorores egentes, Si quos item Beneficiarius habet filios ex legitimo matrimonio ante beneficium susceptos, immo et si culpa sua quos habet spurios, quibus æquitate Canonica alimenta debentur: Si quos itidem nepotes, aliove consanguineos haberet indigentes. Præterea Beneficiarius equo vitæ potest aliorum more Beneficiarium parit conditionis. Idem est iudicium de episcopis, & alijs superioribus. Idem quoque de Cardinalibus.

Decimo quaeritur, Quibus ex causis Canones & Iura concedant beneficium pluralitatem, etiam eorum que alioquin incompatibilia dicuntur? *Glossa in c. Dudum 2. de elect. verbo (Insultatus) c. 1. q. 1.* in summa omnes causas recenset. Prima est, quando beneficia, vel ecclesiæ tenentes & exiguos proventus habent, *cap. vno, 10. q. 3.*

Si quaeras, An hoc locum etiam habeat in beneficijs, quæ Beneficiarij præsentiam requirunt, quamvis sint Parochialia, aut dignitate prædita? *R. spondeo, cum Soto liz de iustis quest. 6. art. 3. conclus. 3.* in primo casu. Immo si ecclesiæ Cathedralis exiguos proventus haberent, ac ita essent sibi coniunctæ & annexæ, ut ab vno Episcopo commode gubernari possent, Rom. Pontif. concessit Episcopus possit vtrique ecclesiæ Cathedrali præesse: nam *cap. 11. l. 2. q. 1.* conceditur, ut idem sit Archiepiscopus Tarreconensis, & Funderis Episcopus. Secunda, quando vnum beneficium est alteri coniunctum, vnitum, siue annexum. *c. Eam te, de asate c. qualitate, c. c. Extirpanda, de prob. Tertia, quando Clericus minime aptus & idoneus inuenitur. *cap. Clericus, 21. quest. 1. ad finem.* Quarta: quando vnum beneficium iure & ratione tituli confertur, alterum vero tantummodo commendatum. *c. Quis plures 21. q. 1. c. Dudum 2. de elect.* Quinta, quando vnum beneficium curam animarum actu habet, alterum vero habitum tantum & potestatem. *Glossa in c. licet Canon, de elect. in sexto* ut si ex Parochia discesserint Parochiani ob æris cælive intemperiam, aut soli sterilitatem. Sexta quando ratione consuetudinis duo simul beneficia possidentur, hoc locum habet, si consuetudo iuri tantum Canonico, non naturali repugnet. Septima, ratione iustæ & debitæ indulgentiæ, hoc est, auctoritate superioris, qui ius relaxat, ut si Rom. Pontifex aut Episcopus concedat alicui duo beneficia, vel ecclesiæ *ca. sanctorum, dist. 70.**

Vndecimo quaeritur, An quando ius concedit, ut vna Ecclesia iure tituli habeatur, altera vero commendata tantummodo, locum habeat in Ecclesijs quæ tantum commendantur ad tempus, non in perpetuum? Animaduertendum est: olim cum suis rectoribus viduatur erant Ecclesiæ, accidebat aliquando, ut electio pastoralis diutius protraheretur quam par esset: quo fiebat ut Ecclesiæ commendarentur alicui ad sex menses, dum interim idoneus eligeretur: qui si intra sex menses spatium non eligebatur, iterum Ecclesia commendabatur ad alios sex menses. Et quamvis quidam immerito sentiant, duo beneficia haberi non posse siue iusta & debita indulgentia, etiam si vnum sit iure tituli collatum, alterum commendatum ad tempus: dubitari non potest, quin ipsa iuris cessione simul obtineri queant, etiam si Parochiales Ecclesiæ sint, imo etiam Episcopatus. nam in *s. Quis plures supra citato*, hoc aperte sancitum est, nec immerito, nam commendare idem est, quod deponere apud aliquem. *Commendare, ff. de verb. signif. c. l. Lucius, ff. de positi.*

Accedit, quod is cui Ecclesia commendatur ad tempus, Beneficiarius iure non censetur, nec obitu ipsius beneficium commendatum vacat, sed morte illius, qui iure &

ratione tituli obtinebat, nam Commendatarius ius in beneficio non habet, *ut ait Mandos. in reg. Cancell. 32. quæst. 7. in princip. de benef. vacantibus. per obitum familiar. Card. neque fructus sibi acquirit, sed successori referuat, & de eis rationem reddere debet, tantum sumit sibi, quod est necessarium ad eius honestum victum, tanquam sui laboris mercedem; & curæ debita stipendium, ut Glossa notavit in cap. nemo deinceps. de elec. in sexto.*

Verum dubitæ & incertæ quæstionis est; An aliquis etiam citra ullam iuris relaxationem duas habere possit Ecclesias: vnam iure tituli collatam, alteram commendatam in perpetuum? Ratio dubitandi est, quia in Concilio Tridentino sess. 7. c. 4. & sess. 24. c. 17. id videtur esse prohibitum. At ex altera parte in c. Qui plures 21. q. 1. supra citato videtur esse permittitum, quod ius commune antiquum non apparet esse correctum decretis Concilij Trid. sess. 7. c. 4. & sess. 24. c. 17.

Sciendum est id quod olim fieri solebat, vt Ecclesiæ quibusdam commendarentur ad tempus, multo ante Concilium Tridentinum fere in desuetudinem abiisse: ita vt Ecclesiæ cæperint commendari in perpetuum, hoc est, ad vitam eius, cui commendantur. Synodus Tridentina sess. 7. cap. 4. de reformat. sic statuit: *Quicumque de casibus plura curata, aut alius incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sive per vitam vntionis ad vitam, seu Commende perpetua, aut alio quocumque nomine & titulo contra formam sacrorum Canonum, & præsertim Constitutionis Innocentij 111. qua incipit: De multa, recepta, in simul retinere presumpserit, beneficiis ipsi, iuxta ipsius Constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam presentis Canonis vigore priuatus existat, & sess. 24. cap. 17. statuitur, vt qui plures Parochiales Ecclesias, aut vnam Cathedralis & Parochiales obtinent, cogantur omnino quibuscumque dispensationibus, ac vntionibus ad vitam non obstantibus, vna tantum Parochialis, vel sola Cathedralis retenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittant. Hac ibi.*

Sunt qui sentiunt hæc Concilij decretis esse prohibitum, ne quis plura simul beneficia incompatibilia habeat commendata, non tamen vetitum esse ne quis habeat vnum nomine & iure tituli, alterum commendatum, etiam in perpetuum. Ego tamen puto nec duo beneficia commendata in perpetuum, nec vnum iure tituli, alterum commendatum in perpetuum posse simul haberi sine iuris relaxatione, quando aliqua sunt beneficia ipso iure incompatibilia. Hanc sententiam videtur habere Nauar. in Manua. c. 25. n. 125. & habent ij quoque Auctores, quos inferius citabo.

Dubium autem est, An hæc beneficiorum commendatio perpetua fuerit præter sacros Canones, & vetera iuris decreta & sanctiones introducta? Nam ex c. Qui plures 21. q. 1. beneficia, & ecclesiæ tantum commendabantur ad tempus, nimirum tamen hominum ambitio commendationes beneficiorum perpetuas in ecclesiis inuexit. Nam cum duo iure tituli haberi non possent, vnum tamen ratione tituli, alterum commendationis posset, excogitatur nouam rationem habendi, perpetuo plura beneficia, vnum videlicet iure tituli, alterum iure commendationis ad vitam, vel perpetuæ administrationis, ita vt vnus & idem duos Episcopatus haberet, qui vnus quidē esset Episcopus, alterius vero perpetuus administrator, & veluti Curator, vel Tutor, vel plures Abbatis, aut Prioratus commendatos.

Existimo itaq; Concilij sensum esse: vt nemo duo simul beneficia habeat commendata, aut vnum iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, quia hoc cum iure pugnat. Nam si contra ius commune id non esset, Episcopi auctoritate fieri posset, vt vnus iure tituli vnam Ecclesiam Parochialem, vel vnum beneficium, Beneficarij præsentiam requirens haberet, & alterum iure commendationis perpetuæ, quod reuera Episcopus iure non potest, vt ait Nauar. in Manua. c. 25. n. 126. Item, cui commendatur in perpetuum Ecclesia, libere de fructibus sta-

tuere potest more eius, cui iure tituli Ecclesia confertur. Accedit, quod commendatio, siue ad tempus, siue perpetua, non mutat beneficij statutum aut conditionem, ac proinde beneficium commendatum retinet curam animarum, residentiam, incompatibilitatem, & alia onera Sacra. de Visitat. lib. 2. c. 9. num. 10. Insuper Gomez. in Regul. de Idiomate. q. 5. & in Regul. de Trienna. possess. q. 5. n. 10. & seq. dicit: *Hodie Commenda perpetua inuincit incompatibilitatem. Mandos. in Regul. 32. q. 7. n. 2. ait: In commodis perpetuis locum habent iura de Titularijs loquentia: id probat ex Imola in Clem. 5. de Procurat. quæst. 1. n. 6. Et idem Mandosius in eadem Regul. 32. quæst. 7. n. 5. Commenda, inquit, perpetua inuincit incompatibilitatem, vel inter se, vel quo ad alia beneficia in titulum.*

Dices: is cui perpetuo commendatur Ecclesia, vel perpetuo administranda conceditur, residere iure non cogitur, nec beneficiarius, aut Prælati censetur, nam morte eius ecclesia suo possessore non vacat, sed obitu eius, qui eam iure tituli ante obtinebat: ergo nequaquam cum iure pugnat, vt quis habeat simul duas Ecclesias, vnam iure tituli, alteram iure commendationis perpetuæ: Respondeo, Commendatarium perpetuum residere debere in beneficio commendato, si illud aliqui iure Beneficarij præsentiam requirit, & partem refert, si aut Rector, aut Prælati dicatur, quia beneficium suscipit, cum oneribus ipsi beneficio annexis.

Objicies secundo, id passim fieri solere Romanorum Pontificum concessu. Cardinales enim, Episcopatus, Abbatias, vel Prioratus retinere solent nomine, & iure commendationis perpetuæ, vel administrationis ad vitam. Respondeo, eos id non facere sua auctoritate, sed Romani Pontificis indulgentia accedente: quia cum Papa ius Canonicum relaxandi habeat potestatem, eo ipso quod hæc gratia Cardinalium fecit, iuris Canonici rigorem remittit ac laxat. Præsertim cum id Romanus Pontifex non semper faciat, sed Cardinales sepe abdicant Episcopatibus, quos antea habebant, & illis Papa certas pensiones referuat.

Vndecimo quaeritur, Quibus de causis iura interdixerint pluralitatem beneficiorum? Respondeo, multis sane illis ac magnis. Primum, c. Clerici. 11. q. 1. quatuor recensentur causæ his verbis, *negotiationis enim hoc est, & turpis lucri proprium commodum. Secundo: Dominica voce auasimus: quod nemo potest duobus dominis seruire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit, aut vnum sustinebit, & alterum contemnet: ergo vnus duabus ecclesijs commode seruire nequit. Tertio, vnusquisque secundum Apostolicam vocem: in quo quis vocatus est, in hoc debet manere, ergo in vna ecclesia locari. Quarto, quæ propter turpe lucrum in ecclesiasticis reb. efficiuntur, aliena consistunt ab eo. In c. Sanctorum 70. d. Quinto alia est causa reddatur: In qua ecclesia quilibet intulatus est, in ea perpetuo perseueret: videlicet tanquam sponsus cum sponsa coniunctus. In c. Quia in tantum, de prob. dicitur esse ambitionis, vt quis duas, vel tres ecclesias simul habeat.*

Item, materia dissolutionis & euagationis, & quæ certum animarum periculum contineat, In c. Quia nonnulli, de Cleri. non resid. dicitur, esse auaritiam, vt cum officium vix vnus implere commode possit, vnus multa simul obire non potest: & qui plura beneficia simul obtinet, stipendia sibi vendicat plurimorum. Tandem in Constitutione Ioan. 22. qua incipit Execrabilis, de proben. prædictæ omnes causæ coaccruantur: *Incer cetera, inquit, inconuenientia subscripta sequuntur, videlicet: interdum vnus, qui vnicum, quamuis modicum vix officium implere posset, plurimarum sibi stipendia vendicat, cum multis literatis vitæ puitate, ac testimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, possent abunde sufficere, aqua distributione collata habentibus: ipsa paratur vagandi materia: diuinus cultus minuitur, hospitalitas in ipse beneficiis debita non seruatur: Et dicit non sicut suis in vnaquaque Regione Rectores, Ecclesiarum detrahatur commoda, & bono*

ri, quæ carentes defensorum auxilio, in iribus suis & libertatibus multipliciter collabuntur, & ruinis patent adificia nobilitate quæ magnificentia extruxerat decessorum: & quod amarus est dolendum, animarum cura negligitur, & vitiorum sensibus momentum periculosè præbetur. Sic ibi.

Hæc omnes causæ impediunt, quo minus quis duo plurave beneficia possideat, quorum utrumque per se Beneficiarium residentem requirit. Earum aliquid etiam concludunt simplicia plura beneficia simul haberi nequire, quamvis Beneficiarius consuetudine, vel statuto residere minime cogatur: nam eo ipso multis alijs Clericis debita stipendia subtrahuntur, & vt Apostoli verbis vtat, vnus quidem esurit; alius vero ebrius est: & ex bonis Ecclesiæ, ex quibus, quod superest, in vsus pauperum erogari deberet, multi ambitiose & auide, nec sine multorum offensione ditantur, & epulantur, & viuunt.

CAP XI.

Alie quæstiones circa beneficiorum pluralitatem diluuntur.

PRIMO, quæ beneficia incompatibilia dicantur sub eodem tecto? Respondeo, idem esse, plura beneficia simul haberi in eadem Ecclesia iure autem communi vnus in eadem Ecclesia simul obtinere non potest duo plurave beneficia, siue dignitatem, aut personatum, aut curam animarum habeant, siue Beneficiarium residentem requirant siue secus, hoc est, siue beneficia simplicia sint, siue alia quælibet: vt colligunt Doctores ex cap. de multis, de præb. v. (Addentes) ex c. Litteras, de concess. præb.

Animaduertendum est, Beneficiorum in eadem Ecclesia alia dici similia, alia dissimilia. Similia beneficia dicuntur, duo Canonicatus, duæ Portiones, duo personatus, duo Præstimonium, duæ Capellanæ. Dissimilia vero vnus Canonicatus & Portio, dignitas vel personatus, & Canonicatus, vnus Præstimonium & aliud beneficium, cui inest cura animarum. Iure igitur communi, vt diximus, in eadem Ecclesia duo beneficia simul haberi nequeunt, vt est constans omnium opinio in cap. Litteras, de concess. præb. & Clemen. Gratia, de rescr. Iure itidem communi difficilius est simul habere duo beneficia in vna eademque Ecclesia, quam in diuersis. Vnde cui per Romanum Pontificem conceditur, vt duo beneficia simul possit obtinere, non ei concessum intelligitur, vt in eadem Ecclesia duo beneficia similia simul obtineat, etiam si fuerint simplicia. Anchar. in c. permittimus, de atat. & qualis. & Felin. c. in nostra illatione 3. de rescr. Nec valet consuetudo, vt quis in eadem Ecclesia habeat duo beneficia similia. Gloss. in cap. litteras, de concess. præb. in verb. ex consuetudine. Nam difficilius conceditur alicui, vt in eadem Ecclesia duo similia beneficia simul obtineat, quam dissimilia, eo quod in quibusdam Ecclesijs est consuetudine introductum, vt is, qui dignitatem, vel personatum habet, patitur quoque in eadem Ecclesia obtineat Canonicatum, quam consuetudinem Canones minime damnant, vt constat ex Gloss. in c. 1. de consuetud. in 6. in verbo: Nisi vnicum. Nam idem est Archidiaconus, & Canonicus in eadem Ecclesia, cap. Eam te, de rescr. Idem Episcopus habet præbendam in eadem Ecclesia. cap. Cum in Ecclesia, de præb. in 6.

Secundo quæritur, An ius solum prohibeat, ne quis habeat in eadem Ecclesia duo, plurave beneficia similia, An vero, etiam ne habeat dissimilia? Abbas in consl. 926. volum. 2. dub. 2. num. 1. censet solum iure esse prohibitum, ne quis habeat duo beneficia similia & conformia. Sic etiam Felin. in c. Ex parte, de concess. præb. num. 30. Lapus in Allegat. 116. n. 5. Milis in Repertorio, in verbo, beneficia plura, vel præbenda ad finem, Rebus in Prax. beneficio. tit. de non promissis intra annum. n. 67. & in cord. in Rubric. de Mandat. A. postol. p. 1. §. 1. Probabilis est opinio. At Innoc. in c. Cum iam dudum de præb. & Gloss. in c. Dudum 2. de elect. sentiunt, generatim esse interdictum, ne quis habeat duo beneficia in eadem Ecclesia, siue similia, siue dissimilia. Sic etiã Man-

dol. in Signatura gratia sit. Dispensatio ad beneficia sub eodem tecto, v. s. Ad duo beneficia. Hæc est probabilior sententia. Et Auctores primæ opinionis puto solum docuisse, consuetudine introduci posse, vt quis sub eodem tecto habeat duo beneficia dissimilia, non tamen, vt habeat duo similia.

Tertio quæritur, An primum beneficium simplex ipso iure vacet, si quis obtineat secundum simile in eadem Ecclesia? Respondeo, vacare. Sic Abbas, & Cardin. in c. Litteras de Concess. præb. quod probant ex ipso textu in c. Litteras citato, ad finem, Glossam Clem. vlt. de præb. in verb. Hoc ipso, & id probat ex ipso textu Clementine, Lambertini. tra. de iure patron. 1. par. lib. 2. qu. 7. ar. 15. n. 1. Rebuff. in concordat. Rubric. de Mandat. Apost. §. 1. in verbo Ita tamen.

Quarto quæritur, An Episcopus dispensare queat, vt quis simul habeat duo beneficia in eadem Ecclesia? Communis est sententia, si beneficia sint similia, non posse Episcopum dispensare, nimirum, vt quis habeat duos Canonicatus, vel duas Portiones. Glossa in Clem. vlt. de præb. in verbo, vocabis, Abbas Inno. Ioan. Andreas in c. Litteras, de Concess. præb. & ibid. Imola.

Sed dubitæ quæstionis est, An hoc solum habeat locum, quando beneficia similia sunt; ita vt possit Episcopus dispensare, vt quis habeat simul in eadem Ecclesia duo beneficia simplicia dissimilia? De hac quæstione plenius agam c. proxime seq. q. 6. nunc breuiter: Panormit. Felin. Lapus & Rebuff. qui sentiunt non esse iure prohibitum, vt quis habeat in eadem Ecclesia duo beneficia dissimilia, vt dicit q. 3. docent auctoritate Episcopi id concedi posse. Siquidem ius commune non prohibet. At Innoc. & Gloss. & Mandol. qui dicunt, iure communi interdictum esse, ne quis habeat duo beneficia simul in eadem Ecclesia, siue similia, siue dissimilia, fortassis dicent id auctoritate & dispensatione Episcopi concedi non posse: quia ius commune prohibet, nec Episcopo dispensandi facultatem concedit. At cum opinio Panormitani sit probabilis, vt dicit q. 2. videtur quoque probabile se auctoritate Episcopi concedi posse, vt quis in eadem Ecclesia, simul habeat duo beneficia simplicia dissimilia.

Quinto quæritur, An beneficiorum pluralitas non solum iure communi sit interdicta, sed etiam naturali iure damnata? Multum refert scire, sit necne beneficiorum pluralitas iure naturali damnata. Nam si ius naturale, non tantum Canonicum eam prohibet & damnat, superioris certe indulgentia etiam Romani Pontificis, concedi nequit, vt plura simul beneficia quis habeat, sine iusta & rationabili causa. Consuetudine item, vt ait S. Thom. Quod lib. 9. ar. 11. fieri nequit, vt aliquis plura simul beneficia habeat absque legitima superioris indulgentia, quia consuetudo contra ius naturale vel diuinum non valet: ita vt duo sint necessaria, & Superioris auctoritas, qui ius remittat ac relaxet: & iusta ac debita causa, qua iuris rigor remittatur. Quidam asseruerunt in hac parte Theologos à iuris Canonici Consultis dissentire eo quod opinentur hi, beneficiorum pluralitatem iure solum Canonico prohiberi: cum tamen Theologi sentiant iure quoque naturali damnari.

Cæterum, id mihi non placet: quoniam multi, etiam iuris Canonici periti, imò ipsa iura scripta ratione naturali concludunt, eidem plura simul beneficia conferti non posse, quando vnus sufficit ad Clericum commode sustentandum, quoniam sic stipendia, & alimenta plurimis subtrahuntur, & quidam plus quam par est, ditantur, & abundant, alij vero destituuntur, & egent, & mendicant, alioqui boni & idonei Ecclesiæ ministri. Et nonnulli etiam Theologi senserunt, iure naturali non prohiberi quempiam simul habere duo beneficia simplicia, quæ Beneficiarij præsentiam non postulant. Denique, vt vult S. Thomas Quodlib. 9. ar. 15. dixit. Inueniuntur in hac quæstione Theologi Theologis, & Iurisperiti Iurisperitis contrarij. Conuenit tamen inter omnes iure naturali prohiberi, ne quis plura simul beneficia obtineat, quæ iure li-